

दै० संकाळ

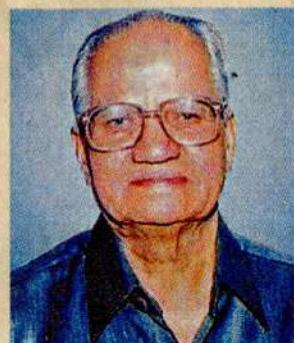
दि. 13.04.2018

कणबरकर सरांच्या मार्गदर्शनाचा अनमोल ठेवा

का

ही काही व्यक्ती
प्रथमदर्शनीच
मनावर अशी

काही छाप पाडतात की, तो उसा आयुष्यभर मनावर उमटत राहतो. अशाच काही व्यक्ती ज्या आपल्या धीरंगभीर व्यक्तिमत्त्वामुळे माझ्या कायम स्मरणात आहेत. यापैकी रा. कृ. कणबरकर सर एक आहेत. रा. प. महाविद्यालय, उस्मानाबादचे माजी प्राचार्य व शिवाजी विद्यापीठाचे माजी कुलगुरु प्राचार्य रा.

कृ. कणबरकर यांच्या कुशल मार्गदर्शनाखाली एक तरुण प्राध्यापक म्हणून घालवलेला काळ मला आज जीवनातला अनमोल ठेवा वाटतो.

कणबरकर सरांशी परिचय होण्याचा योग एका अद्भुत योगायोगामुळे आला. मी त्यावेळी (१९६१ चा एप्रिल) हैदराबाद येथील कॉलेजमध्ये हिंदीचा प्राध्यापक आणी सुट्टी म्हणून माझ्या मूळ गावी, लातूरला आलो होतो. १९६१ चे ते वर्ष बहुतेक श्री. रवीन्द्रनाथ टागोर यांच्या जन्मशताब्दीचे वर्ष असावे. कणबरकर सर त्यावेळी उस्मानाबादच्या आर्ट्स अॅन्ड

शिवाजी विद्यापीठाचे माजी कुलगुरु प्राचार्य रा. कृ. कणबरकर यांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ देण्यात येणारा पुरस्कार ज्येष्ठ निर्माते दिग्दर्शक डॉ. जब्बार पटेल यांना आज (ता. १३) कोल्हापुरात प्रदान होत आहे. या निमित्ताने प्राचार्य कणबरकर यांच्या स्मृतींना त्यांच्या सहकाऱ्याने दिलेला उजाळा...

प्रा. वेदकुमार वेदालंकार,
माजी प्राचार्य व हिंदी प्राध्यापक, उस्मानाबाद.

नेमणुकीचे पत्रही आले आणि मी हैदराबादसारख्या महानगराची, सोयीची नोकरी सोडून जून १९६१ मध्ये उस्मानाबादला येऊन कणबरकर सरांचा सहयोगी हिंदी प्राध्यापक म्हणून रुजू झालो.

१९६१ ते १९६४ या तीन वर्षांत कणबरकर सर प्राचार्यपदी होते. नंतर श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेने त्यांची कोल्हापूरच्या विवेकानंद कॉलेज येथे बदली केली. त्यांच्या प्राचार्यपदाच्या रिक्त जागेवर बापर्जीनी मला नेमले. एका महत्त्वपूर्ण जबाबदार पदावर माझी, एका अनुभवी व्यक्तीची नेमणूक झाली खरी; पण प्राचार्य कणबरकर सरांनी कॉलेजमध्ये शिस्त, प्रशासन, नियम पालनाची जी घडी बसवली होती, त्यामुळे मला काही अर्ज केला आणि ८-१० दिवसांनी

विशेष करावे लागले नाही.

१९६१ ते १९६४ या तीन वर्षांतील प्राचार्य कणबरकर सरांचा कामाचा धडाका मी प्रत्यक्ष पाहिला होता. १९५९ मध्ये कॉलेजच्या स्थापनेच्या वेळी कॉलेजला स्वतःची अशी इमारत नव्हती. आर्य समाजाने दिलेल्या ५-६ खोल्यांमध्ये कॉलेज भरत असे. नंतर प्राचार्य कणबरकर सरांनी कॉलेजसाठी बांधकामाचा शुभारंभ केला. त्या काळी उस्मानाबाद शहरामध्ये बांधकामासाठी बीट व सिमेट, इमारती लाकूड आदी साधनांची सोय नव्हती. सरांनी त्यासाठी भोगावती नदीच्या बाजूला एक बैल - घाणी तयार करविली. त्या परिसरात मुबलक मिळणारी चुनखडी वापरून बांधकामासाठी चुना तयार केला. विटाच्या अभावी दगड वापरण्यात आला. बांधकामासाठी मुबलक पाणी नसल्यामुळे एक विहीर खोदण्यात आली. सुदैवाने विहीरीला पाणी लागले आणि दोन-तीन वर्षांत कॉलेजच्या इमारतीची दर्शनी बाजू दगड चुन्याच्या साहाय्याने उभी राहिली. दिवसभर कामावर देखरेख करणारे कणबरकर यांची कर्मनिष्ठा मी कधीही विसरू शक्त नाही. सरांचा आवाज भारदस्त. त्या धीरंगभीर व्यक्तिमत्त्वामुळे व दमदार आवाजामुळे विद्यार्थ्यांना शिस्त पालनाची सवय आपोआप लगाविली. सर इंग्रजी शिकवत. विद्यार्थ्यांना इंग्रजी सोपी व मुबोध करण्याचे कसब सरांच्या शिकवण्यात असे. कालांतराने कणबरकर सर कोल्हापूरला गेले व मीही १९६९-७० मध्ये ज्येष्ठ प्राध्यापक म्हणून कोल्हापूरला रुजू झाले. आज सर हयात नाहीत, पण शैक्षणिक क्षेत्रात अनमोल अशी कामगिरी मागे ठेवून गेले. स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, न्यू कॉलेज, कोल्हापूर तसेच शिवाजी विद्यापीठ या संस्थांना त्यांच्या कुशल नेतृत्वाचा लाभ प्राप्त झाला आहे.